

Tomasz Zając

Indywidualne korelaty agresji reaktywnej w warunkach możliwości powstrzymania się od odwetu

Słowa-klucze: agresja reaktywna, negatywny afekt, wrogość, impulsywność, kontrola emocji

Streszczenie

Problem: Celem badań było ustalenie znaczenia wybranych predyspozycji indywidualnych dla podejmowania zachowania agresywnego w odpowiedzi na prowokację. Wykorzystano procedurę eksperymentalną umożliwiającą ocenę zarówno stopnia intensywności agresji reaktywnej, jak i częstotliwości podejmowania alternatywnych nieagresywnych działań redukujących frustrację. Jako podłoże teoretyczne badania posłużyła teoria poznawczo-neoasocjacyjna (Berkowitz, 1989, 1990), na której podstawie sformułowano pytania i hipotezy badawcze.

Metoda: W badaniu udział wzięło łącznie 210 osób w przedziale wiekowym od 19 do 30 lat (116 kobiet i 94 mężczyzn), które rekrutowano poprzez ogłoszenie zamieszczone na platformie internetowej. Badanie przeprowadzono indywidualnie w laboratorium psychologicznym. Do pomiaru intensywności emocji przyjemnych i przykrych użyto *Skali uczuć pozytywnych i negatywnych* w wersji C20 i S20 (PANAS; Watson i Clark, 1988). Do oceny stopnia dokuczliwości objawów depresyjnych skorzystano ze *Skali depresji Becka* (BDI; Beck, Ward, Mendelson, Mock i Erbaugh, 1961). W celu ewaluacji poziomu ogólnej agresywności, gniewu oraz wrogości zastosowano *Kwestionariusz agresji Bussa i Perry'ego* (BPAQ; Buss i Perry, 1992). Jako miara umiejętności kontrolowania ekspresji negatywnego afektu posłużyła *Skala kontroli emocji* (CECS; Watson i Greer, 1983). Do pomiaru impulsywności użyto *Skali impulsywności Barrata* (BIS-11, Barrat, 1965, 1994). Właściwy eksperyment behawioralny pozwalający dokonać oceny poziomu agresji reaktywnej został przeprowadzony z użyciem skróconej wersji procedury *Point Subtraction Aggression Paradigm – First Session* (PSAP-FS; Golomb, Cortez-Perez, Jaworski, Mednick i Dimsdale, 2007).

Wyniki: Zgodnie z przypuszczeniami, ogólny poziom jawnej i bezpośredniej agresywności, nasilenie wszystkich postaci negatywnego afektu, stopień dokuczliwości objawów depresyjnych, siła gniewu i wrogości oraz natężenie impulsywność okazały się czynnikami, które istotnie pozytywnie korelowały z częstotliwością występowania reaktywnych czynności

agresywnych. Zaobserwowano ponadto, że wraz ze wzrostem poziomu zdolności kontroli gniewu, dochodzi do redukcji prawdopodobieństwa zachowania się w sposób agresywny w odpowiedzi na prowokację. Nie udało się odnotować żadnych istotnych statystycznie relacji pomiędzy wspomnianymi zmiennymi a częstotliwością alternatywnych dla agresji reaktywnej działań nieagresywnych.

Tomasz Łojek

Tomasz Zajac

Individual correlates of reactive aggression in conditions of possibility to refrain from retaliation

Keywords: reactive aggression, negative affect, hostility, impulsivity, emotion control

Abstract

Problem: The aim of the research was to determine the significance of selected individual predispositions for making aggressive behavior in response to a provocation. An experimental procedure was used to assess both the intensity of reactive aggression and the frequency of taking alternative non-aggressive actions to reduce frustration. The theoretical basis of the study was the cognitive neoassociation theory (Berkowitz, 1989, 1990, 1993a), on the basis of which the questions and hypotheses were formulated.

Method: 210 people aged 19 to 30 (116 women and 94 men) who were recruited through an advertisement posted on the internet platform participated in the study. The study was conducted individually in a psychological laboratory. To measure the intensity of pleasant and unpleasant emotions, the *Positive and Negative Affect Schedule* in the C20 and S20 version was used (PANAS; Watson & Clark, 1988). The *Beck Depression Inventory* (BDI; Beck, Ward, Mendelson, Mock & Erbaugh, 1961) was used to assess the degree of severity of depressive symptoms. In order to evaluate the level of general aggressiveness, anger and hostility, the *Buss-Perry Aggression Questionnaire* (BPAQ; Buss & Perry, 1992) was used. The *Cortland Emotional Control Scale* (CECS; Watson & Greer, 1983) was used to measure ability to control the expression of negative affect and the *Barrat Impulsiveness Scale* (BIS-11, Barrat, 1965, 1994) was used to evaluate the degree of impulsivity. The proper behavioral experiment aimed to assess the level of reactive aggression was carried out using a shortened version of the *Point Subtraction Aggression Paradigm – First Session* procedure (PSAP-FS; Golomb, Cortez-Perez, Jaworski, Mednick & Dimsdale, 2007).

Results: As it had been expected, the general level of overt and direct aggressiveness, the intensity of all forms of negative affect, the degree of severity of depressive symptoms, the intensity of anger and hostility, and the intensity of impulsiveness turned out to be factors that

were positively correlated with the frequency of reactive aggression. It also turned out that the increase in the ability to control anger reduces the likelihood of aggressive behavior in response to a provocation. No significant relationships between aforementioned variables and the frequency of alternative and non-aggressive actions were observed.

Toman Zg'au